

Vergaderjaar 2014–2015

20 043

Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa

AR

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 3 oktober 2014

De vaste commissie voor Immigratie & Asiel / JBZ-raad¹ heeft op dinsdag 8 juli 2014 het rapport «The left-to-die boat: actions and reactions»² van rapporteur en Eerste Kamerlid Tineke Strik en de daaruit voortvloeiende resolutie³ en aanbeveling⁴ van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa (PACE) besproken, alsmede het rapport «The large-scale arrival of mixed migratory flows on Italian shores» van rapporteur Christopher Chope.

Naar aanleiding hiervan heeft zij 15 juli 2014 een brief gestuurd aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie.

De Staatssecretaris heeft op 2 oktober 2014 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel / JBZ-Raad, Van Dooren

¹ Samenstelling:

Holdijk (SGP), G.J. de Graaf (VVD), Slagter-Roukema (SP), Franken (CDA), Nagel (50PLUS), Ruers (SP), Van Bijsterveld (CDA), Duthler (VVD), Huijbregt-Schiedon (VVD), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU), Strik (GL), De Vries (PvdA), Beckers (VVD), Beuving (PvdA), De Boer (GL), Faber-van de Klashorst (PVV) (*vicevoorzitter*), Th. de Graaf (D66), Ter Horst (PvdA) (*voorzitter*), De Lange (OSF), Lokin-Sassen (CDA), Popken (PVV), Reynaers (PVV), Scholten (D66), Schrijver (PvdA), Swagerman (VVD), Gerkens (SP)

² PACE-rapport The «left-to-die boat»: actions and reactions, van rapporteur Tineke Strik, 9 juni 2014, doc. 13532.

³ Resolutie 1999 (2014) «The «left-to-die boat»: actions and reactions».

⁴ Aanbeveling 2046 (2014) «The «left-to-die boat»: actions and reactions».

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR IMMIGRATIE EN ASIEL / JBZ-RAAD

Aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

Den Haag, 15 juli 2014

De vaste commissie voor Immigratie & Asiel / JBZ-raad heeft op dinsdag 8 juli 2014 het rapport «The left-to-die boat: actions and reactions»⁵ van rapporteur en Eerste Kamerlid Tineke Strik en de daaruit voortvloeiende resolutie⁶ en aanbeveling⁷ van de Parlementaire Assemblée van de Raad van Europa (PACE) besproken.

De commissie wenst van de regering graag een reactie op het rapport en de daaruit voortvloeiende resolutie en aanbeveling. Zij wenst daarenboven te vernemen welke instructies aan de Minister of permanent vertegenwoordiger zullen worden meegegeven ter gelegenheid van de behandeling van genoemd onderwerp in het Comité van Ministers.

De Parlementaire Assemblée heeft, in een gezamenlijk debat, naast het rapport «The «left-to-die boat: actions and reactions» ook het rapport «The large-scale arrival of mixed migratory flows on Italian shores» van rapporteur Christopher Chope⁸ besproken. De commissie wenst, op verzoek van het lid Faber-Van de Klashorst (PVV), van de regering hiervan eveneens een kabinetsappreciatie.

De commissie ziet graag een reactie tegemoet binnen zes weken na dagtekening van deze brief.

De voorzitter van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel / JBZ-Raad,
G. ter Horst

⁵ PACE-rapport The «left-to-die boat»: actions and reactions, van rapporteur Tineke Strik, 9 juni 2014, doc. 13532.

⁶ Resolutie 1999 (2014) «The «left-to-die boat»: actions and reactions».

⁷ Aanbeveling 2046 (2014) «The «left-to-die boat»: actions and reactions».

⁸ Rapport «The large-scale arrival of mixed migratory flows on Italian shores» van rapporteur Christopher Chope, 9 juni 2014, doc. 13531.

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 oktober 2014

Op 15 juli jl. heeft de vaste commissie voor Immigratie & Asiel de regering gevraagd om een reactie op het rapport van de Parlementaire Assemblée van de Raad van Europa (PACE): «The left to die-boat: actions and reactions» van rapporteur en Eerste Kamerlid Strik. Tevens is gevraagd om een kabinetsappreciatie van het PACE-rapport «The large-scale arrival of mixed migratory flows on Italian shores», van rapporteur Christopher Chope. Met deze brief voldoe ik aan beide verzoeken.

Beide PACE rapporten vragen aandacht voor de migratieproblematiek rond de Middellandse Zee waar Europa thans mee kampt. De blijvende druk op de EU buitengrenzen is om meerdere samenhangende redenen problematisch. Zo maken migranten voor de oversteek richting Europa gebruik van onzeewaardige boten waardoor regelmatig humanitaire drama's plaatsvinden. Daarnaast gaat de migratie vaak gepaard met grensoverschrijdende criminaliteit zoals mensensmokkel. Tegelijkertijd trekt de grote instroom van migranten en asielzoekers een zware wissel op de capaciteit van de Europese lidstaten voor grenstoezicht, opvang en asiel.

De verschillende incidenten in de Middellandse Zee hebben het belang van de Europese samenwerking en een integrale aanpak extra duidelijk gemaakt. Daarom is eind 2013 de taskforce voor het Middellandse Zeegebied (TFM) opgericht. In een actieplan zijn 38 concrete maatregelen opgenomen die betrekking hebben op samenwerking met derde landen, regionale beschermingsprogramma's, hervestiging en legale migratie, aanpak van georganiseerde migratiecriminaliteit, het versterken van grensbewakingsoperaties en het (financieel) ondersteunen van lidstaten onder verhoogde migratiedruk. Ik acht het van groot belang dat de maatregelen in de taskforce voortvarend worden geïmplementeerd. Voor het volledig Nederlandse standpunt ten aanzien van de maatregelen uit de taskforce verwijs ik u naar het BNC-fiche dat op 24 januari jl. met de Tweede Kamer is gedeeld (Kamerstuk 22 112, nr. 1782).

In mijn visie op het Europese migratie- en beschermingsbeleid zijn de interne en externe dimensie onlosmakelijk met elkaar verbonden. Initiatieven om illegale migratie te verminderen en grenstoezicht te verbeteren gaan hand in hand met het creëren van een gelijk speelveld binnen de Europese Unie, waarbij bescherming wordt geboden aan hen die het nodig hebben. Het effectief samenwerken met en ondersteunen van de regio's van herkomst en transit is daarbij van cruciaal belang. Tegelijkertijd ben ik van mening dat derde landen ook een eigen verantwoordelijkheid hebben in het bieden van bescherming, maar ook in de aanpak van illegale immigratie en mensensmokkel. Zij moeten daartoe de nodige maatregelen nemen. De EU (en de lidstaten) ondersteunt hen hierbij bijvoorbeeld via de bijdragen aan UNHCR, maar ook in het kader van de regionale beschermingsprogramma's. In het kader van de regionale migratiedialogen en de mobiliteitspartnerschappen, die met steeds meer derde landen worden gesloten, wordt expertise gedeeld en ondersteuning gegeven bij het voorkomen en bestrijden van illegale immigratie en mensensmokkel en het versterken van het grensmanagement.

Zoals ik in mijn brief van 22 april jl. (Kamerstuk TK 32 317, nr. 228) aan de Tweede Kamer heb gemeld, hecht het kabinet sterk aan het beginsel dat iedere lidstaat in principe zelf verantwoordelijk is voor het grenstoezicht en de asielinstroom. Lidstaten die onder extreme druk staan van migratiestromen, kunnen ondersteund worden door Europese agent-schappen als Frontex en EASO of financiële hulp krijgen uit EU-fondsen. Nederland neemt zijn verantwoordelijkheid door jaarlijks een significante bijdrage te leveren in de vorm van experts en materieel aan de EU agentschappen.

Wat betreft samenwerking op het gebied van bescherming en solidariteit vind ik het belangrijk dat er eerst een gelijk speelveld wordt gecreëerd binnen de EU, waarbij asielzoekers uit kunnen gaan van gelijke behan-deling en gelijke uitkomsten van hun asielverzoek, ongeacht waar zij hun asielverzoek indienen. Ik sluit daarbij aan bij de observatie van rapporteur Chope, in zijn rapport over «mixed migratory flows» waar hij stelt dat: «The building blocks for more effective protection systems in Europe are there but there are still achievable steps that can be taken to strengthen the existing legal and policy framework in all member states of the Council of Europe.» Hij vervolgt met de stelling dat het GEAS geheel en voortvarend moet worden geïmplementeerd, inclusief een correcte implementatie van de Dublin Verordening. Hoewel de wettelijke basis van een dergelijk speelveld al is gelegd (het GEAS), moet de uitvoerings-praktijk in de lidstaten nog naar elkaar toegroeien. Ik ben van mening dat binnen dit speelveld eerst optimaal gebruik moet worden gemaakt van bestaande solidariteitsinstrumenten, voordat er een discussie wordt gestart over nieuwe instrumenten, zoals die ook in het rapport van rapporteur Strik zijn opgenomen.

Na deze algemene beschouwingen, ga ik hieronder in op specifieke punten uit de rapporten en de resoluties die daarbij horen.

PACE-rapport: «The left to die-boat: actions and reaction»

De aanbevelingen en de resolutie die uit het rapport voortvloeien hebben betrekking op een aantal belangrijke aspecten van de bovengenoemde problematiek. Deze aspecten zien onder meer op (het verbeteren van) opsporing en redding van migranten, respect voor fundamentele rechten en het veilig aan wal brengen van migranten. Ook worden lidstaten opgeroepen legale (veilige) kanalen te creëren om te voorkomen dat migranten aan een risicovolle oversteek beginnen.

Met de nieuwe verordeningen voor Eurosur en de maritieme operaties van Frontex is de Europese samenwerking aan de buitengrenzen versterkt. Tegelijkertijd draagt deze verbeterde samenwerking bij aan het redden van mensenlevens omdat hiermee beter zicht komt op de buitengrenzen en duidelijke afspraken zijn gemaakt over opsporing, redding en veilig aan wal brengen van migranten.

Voor Nederland is de goede borging van fundamentele rechten van groot belang. Lidstaten dienen zich bij grenstoezicht, bestrijding van illegale migratie en samenwerking met derde landen (inclusief terugkeer) te houden aan relevante EU en internationale regelgeving. Schending van het non-refoulement principe door de zogenoemde push back activiteiten is onaanvaardbaar en moet voorkomen worden. Hierbij dient wel te worden vermeld dat de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het grenstoezicht berust bij de lidstaten. Klachten van individuen over mogelijke schending van fundamentele rechten dienen daarom ingediend te worden bij de verantwoordelijke lidstaat en niet bij Frontex. Overigens vraagt Nederland, daar waar nodig, zowel bilateraal als in EU-verband

reeds aandacht voor fundamentele rechten van migranten. De Europese Commissie ziet daarnaast toe op de naleving van verdragen en spreekt lidstaten aan wanneer fundamentele rechten in het geding dreigen te komen.

Ik ben op dit moment geen voorstander van het idee om meer legale (humanitaire) toelatingsprocedures (zoals humanitaire visa of programma's voor beschermde toegang) te creëren om te voorkomen dat migranten aan een risicovolle oversteeek beginnen. De oproep voor meer hervestiging kan ik ondersteunen; het is wat mij betreft wenselijk dat meer EU lidstaten hierin participeren. Er is slechts een beperkt aantal Europese landen die een hervestigingsprogramma heeft, en dan gaat het vaak om veel lagere aantallen dan het hervestigingsquotum van 500 per jaar dat Nederland al vele jaren voert.

De instructies met het kabinetsstandpunt ten behoeve van de behandeling van het rapport in het Comité van Ministers, zullen conform bovengenoemde uitgangspunten zijn.

PACE-rapport: «The large-scale arrival of mixed migratory flows on Italian shores»

In het rapport en de bijbehorende resolutie die hieruit volgt, wordt met name aandacht gevraagd voor de grote instroom die Italië bereikt vanuit Noord-Afrika. In de aanbevelingen en de resolutie zijn daarom maatregelen voorgesteld die betrekking hebben op onder andere de grensbewaking, de bestrijding van mensensmokkel, de opsporing en redding op zee, terugkeer en de Dublin verordening. Ik ben het op hoofdlijnen eens met dit rapport, waarin onder meer gesteld wordt dat het van belang is dat de lidstaten van de Europese Unie het GEAS voortvarend implementeren, inclusief de Dublin Verordening en Eurodac.

Zoals ik hiervoor reeds heb aangegeven, acht ik het van belang dat de problematiek van illegale migratiestromen integraal op EU-niveau wordt aangepakt. Effectieve grensbewaking maar ook bestrijding van mensensmokkel en samenwerking met bron- en transitlanden zijn hierbij cruciaal. Zeker gezien de druk van illegale migratie op de Zuidelijke buitengrens, steunt Nederland het voornemen om de grensbewakingsoperaties in het Middellandse Zeegebied te versterken. Voorwaarde hiervoor is dat deze operaties plaatsvinden binnen de bestaande (Frontex) kaders.

Nederlandse steun is er ook voor betere samenwerking met derde landen, bijvoorbeeld op het gebied van mensensmokkel, grensbewaking, capaciteitsopbouw, terugkeer en aan wal brengen van migranten. Tegelijkertijd is dit vraagstuk niet los te zien van de waarborgen die in de betreffende derde landen gelden met betrekking tot fundamentele rechten, in het bijzonder het verbod op refoulement. De EU spant zich in om die waarborgen in derde landen te versterken.

Ten slotte stelt het rapport voor om een herziening van de Dublinverordening te overwegen. De Dublinverordening moet het zogeheten asielshoppen tegengaan en tegelijk voorkomen dat geen enkel land zich verantwoordelijk voelt voor een asielverzoek. Voor dat doel is de Dublinverordening een effectief instrument gebleken, dat vrij recent nog is herijkt. De Dublinverordening is geen solidariteitsinstrument en moet daarom ook niet als zodanig worden beoordeeld.

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,
F. Teeven